

SIONULU ROMANESCU

fóia besericésca, literaria si scolastica.

Vien'a, 1. Februaru 1867.	Sionulu rom. ese de dóue ori pre luna, in 1. si 15. a lunei, cuprindendu o cóla si diumetate. Pretiulu pre unu anu e 4 fl. v. a., pre diumetate de anu 2 fl. v. a. Pentru tiere afara de Austri'a se mai adauge portulu postalu.	Nu 3	Prenumerarea se face la redactiune in seminariulu gr. c. centralu din Vien'a (Schönlaterngasse Nr. 10), si la p. t. domnii corespundinti. Tóte epistolele sunt de a se tramite la redactiune francate. Corespundintiele nepublicate se voru arde. Scrisori anonime nu se primescu.	Anulu III.
---------------------------------	--	---------	--	---------------

CUPRINSULU: Geniulu evului nostru. — Traiulu celu lungu alu ómeniloru dinainte de diluviu fácia cu fisiologi'a. — Euchologiulu urbano-benedictinu. — O nóua bucuria. (Resunetu cátra docintii romani.) — Protocolulu sinodului protopop. alu tractului gr. c. alu Sabiului. — Corespundintie: Din comitatulu Temisiórei (semne triste de moralitatea poporului, doru de sínóde.) Desiu (beserica nóua si crestinu binefacatoriu de modelu.) Vúlperu (procesu matrimonialu traganatu.) — Amvonulu: Cercetárele beserice din Ierusalimu prin Isusu (predica popor. pre serbatórea intempnarei.) — Literatura. — Ochire prin lumea politica. — Varietáti.

Geniulu evului nostru.

„Voiesci dar se scii, omule desiertu, cá credint'á fóra de fapte mórtá este?” Iac. 2, 20.

Omulu e o fientia ratiunavera. Deci precumu intreprinderile individiloru singuratici, asia si a intregeloru natiuni si remnuri, cu unu cuventu a totalitatiei omenimei, si-au motivele, din cari pornescu, si scopulu, la care tientescu. Pentrucá omulu totodata e si o fientia aptiva, carea prin aptivitatea sa conlucra la regenerarea au degenerarea genului omenescu.

Spiritu, carele caracterisédia motivele pornitórie si scopulu finalé alu intreprinderiloru cutarui'a seclu, lunumimu spiritu seau geniulu seclului ori evului ori timpului concerninte. A sondá motivele aptivitatei si scopulu finalé alu cutarui seclu, face atát'a, cátu a te silí se ti-insusiesci cunoscenti'a spiritului si tipului evului; si fiendca in decurgerea timpului si-manifesta aptivitatea sa omenimea si omulu, a scrutá geniulu seau spiritulu seclului cutare, insemnédia: a strabate in cunoscenti'a omenimei din cutare seclu.

Precumu fiacare omu, fiacare familia, fiacare natiune, asia si fiacare seclu si-a avutu si si-are geniulu seau spiritulu caracterisatoriu alu intreprinderiloru sale, incependu din léganulu-omenimei pana in seclulu de fácia alu lumineloru si civilizatiunei moderne. Fost'au secli stigmatizati de spiritu seau geniulu obscurantismului, brutalitatiei, necredintiei, credintiei si a scientieloru. Dar óre seclulu nostru, acestu seclu alu lumineloru si a civilizatiunei moderne, are-si geniulu seau spiritulu caracteristicu?

Inainte de tóte voescu a premite, cá nu mi-am propusu a infaçiosia onoratoriloru cetitori icon'a geniului evului nostru din punctu-de-vedere politicu, scientificu seau industrialu, ci din punctu-de-vedere religiunariu. Neci cá me sentiescu a avé penelulu destulu de exercitatu, spre a poté sugraví o icona generala perfepta a geniului evului nostru macaru si numai din punctu-de-vedere religiunariu; ci mai vertosu me voiu restringe a pune inaintea oo. cetitori numai liniamentele unei icóne in formatu de miniatura a geniului evului nostru, si inca cu respectu la sentiulu religiosu alu Romanului fácia cu religiunea sa strabuna. —

Trasur'a cea mai insemnata in caracterulu Romanului a fostu odinióra religiositatea, pietatea, sentiulu celu nefaciáritu religiosu. Tóte intreprinderile sale in

oricare sfera a aptivitatei le urdiá din motive religiose seau strabatute de spiritu religiositatei, si le tientia spre documentarea sentiului seu religiosu. Ma si suferintiele-i seculare inca suntu unu documentu eclatantu alu sentiului lui neclatitu religiosu; elu a suferitu secli intregi in firm'a credintia si sperantia, cá Ddieulu indurarei si alu direptatiei va se rumpa órecandu si catusiele suferintieloru lui. Religiositatea i-a conserbatu limb'a si natiunalitatea; pentrucá elu acestea clenodie scumpe ale esistintiei sale, sacrate prin lácremele subjugarei si prin martiriulu rabdarei, le-a asediatu sub paladiulu sentiului seu religiosu, le-a legatu strinsu de altariu, cruce, prescura, marturisire, cuminecatura, temáie.

Arborele natiunei romane in timpurile mai vechi a formatu asia-dicundu mai numai unu trunchiu, dar trunchiu plinu de sucurile vitali ale viatiei spirituali si religiose; asia erá mas'a poporului. Ramurile lui, adeca intieliginti'a, erá puçina si aceea o formáu mai eschisivu numai basericanii seau preotítea; dar si in acestea ramuri eráu mai numai in pupite florile civilizatiunei si ale culturei. Si eata acumu, dupa-ce si-a resfiratu mai in largu acestu arbore viu ramurile sale prin gradin'a viatiei sociale si unele ramuri au si in flóritu, ma au si produsu frupte, — fiendu desvoltatu arborele in atmosfer'a cea corupta a geniului evului nostru, — in locu de fruptele celea dulci si manóse ale religiositatei incepe a produce si unele frupte vermenóse ale ireligiositatei seau indiferentismului religiunariu, si asia suculu celu pestiferu alu frupteloru corupte cu incetulu prin ramuri descinde si in trunchiulu celu pana acum'a sanetosu, pornindu-i procedur'a treptata a coruptiunei morale. Cu alte cuvente, unii Romani, fi ai natiunei si basericeii romane foste odinióra incatusiate in lantiurile subjugarei si stigmatizate cu afuriseni'a tolerantieii, dupa-ce — nascuti din sinulu natiunei si religiunei acumu libere, nutriti cu lapte de Romanu si cu prescura santíta sub s. cruce pre altariulu religiunei Romanului — s'aru fi eluptatu la óresicare gradu alu culturei si civilizatiunei moderne, dandu uitarei originea si trecutul lor, devinu ireligiosi seau indiferenti cátra religiunea lor, cea strabuna, si astfeliu si poporului, — carele privesce la dinsii ca la modelulu imitandu alu pasiloru viatiei sale, — i-asternu calea ducatória la rapedisiulu si abisulu ireligiositatei si nepasarei religiunarie seau a necredintiei. Onóre celoru puçini, cari facu esceptiune si cari

deaceea nici nu se cuprindu in cadrulu discusiunei mele!

A scrută si a cunósce geniulu evului dedupa barometruulu sentiului religiosu, este detorinti'a represintantiloru si ministriloru religiunei, adeca a preotímei; pentrucà precumu aerulu strabate viati'a vegetavera a lumii materiale, si de la puritatea seau coruptiunea aceluasi aterna propasírea seau stagnarea viatiei vegetavere: asia religiositatea seau ireligiositatea evului conditiunedia desvoltarea seau amortírea viatiei spirituale. Dar mai vertosu florile, aceste plante gingasie ale remnului vegetaveru, ca se nu se vescediesca, poftescu aeru stemperatu si curatu; intogm'a si sentiulu religiosu, acést'a flóre cerésca, resadita prin gradinariulu cerescu Christosu in pieptulu omenimei, poftesce spre nutritia si desvoltarea sa o atmosfera curatita de sedufulu celu nedusitoriu si pestiferu alu retaciriloru mintiei si pátimeloru omenesci seau alu ireligiositatiei.

Influinti'a multu ponderanta a pietatiei seau sentiului curatu religiosu asupr'a prosperarei tempurane si fericirei eterne a omenimei apare si din cuventele s. scripture: „Insa este castigu mare credinti'a cea buna cu indestulirea statului seu „(I. Tim. c. 6. v. 6.) Ear s. Chrisostomu despre lips'a sentiului religiosu astfelu cuventa: „Inaintea lui Ddieu nu e pietate fóra dreptate, nici dreptate fóra pietate; fóra evlavia nu existe preceperea celoru ceresci, nici fóra bunatate adeveratate, nici fóra acést'a bunatate.“ (Penes Deum nec pietas sine justitia est, neque sine pietate justitia; nec sine pietate coelestis sensus, sine bonitate aequitas, sine aequitate bonitas non habetur. Serm. 145. de generat.) Totu acelasi pondu dau religiositatiei cuventele santului Ambrosiu: „Pietatea e amic'a parintiloru si placuta lui Ddieu; pre Domnulu lu inblandiesce; relatiunile amicali le nutrusce; o cultura intru Ddieu e resplat'a parintiloru si zestrea fiiloru; fric'a Domnului dícu e tribunalulu celoru drepti, limanulu celoru lipsiti, sprigionirea méseriloru, iertarea pecatelor.“ (Pietas amica est parentibus, grata Deo; Dominum conciliat; necessitudines fovet; Dei cultura merces parentum, filiorum stipendium. Pietas, inquam, justorum tribunal, egenorum portus, miserorum suffragium, indulgentia peccatorum.) Ma strabunulu Cicerone (1. de nat. deor.) religiositatea si pietatea càtra Ddieu o privesce de temelf'a societatiei omenesci, dícundu; „Nemicindu-se evlavi'a càtra ddiei, cauta se se nemicésca si credinti'a, si societatea neamului omenescu dinpreuna cu virtutea cea mai escelinte, cu dreptatea.“ (Pietate adversus deos sublata, fides etiam, et societas generis humani, et una excellentissima virtus, justitia, tollatur necesse est.) Totu Cicerone díce: „Pietatiei i se cuvine cea mai mare lauda.“ (Pietati summa tribuenda laus est. 2. de orat.)

Crestinulu celu adeveratu urmédia esemplulu eroului insufletítu alu crestinatatiei, esemplulu comitelui Montalambert, carele díce, cà „atunci s'a aprinsu in sufletulu lui onórea crucei mantuitórie, candu a vediutu -o aceea si aruncata josu depre verfulu turnului s. Germain si calcata in tina pre stratele cetatiei Parisului; atunci a strinsu càtra pieptulu seu cruceficsulu celu batjocuritu, si apararea aceluasi si-a propusu-o de chiamarea viatiei sale.“ Asia si in anim'a fiacarui fiu alu religiunei nóstre chiaru atunci trebue se se sternésca mai cudeadinsulu onórea si amórea religiunei sale, candu privesce calcate in petióre asiedimente ele celea ddieesci tientitórie la regenerarea tempurana si fericirea eterna a genului omenescu, candu vede batjocurita credinti'a cea mantuitória.

Deci nimeni va avé causa ratiunavera, de a-mi obiicia: cà pentru-ce mi-am propusu de tem'a discusiunei mele unu obieptu necompativeru cu principiile sublime ale seclului lumineloru? Nu; pentrucà religiunea e lumin'a lumii, si sentiulu religiosu-moralu e acelu falinariu securu alu moritoriului, carele lu conduce pre elu prin labirintulu celu intunecosu alu opiniuniloru si pátimeloru omenesci càtra portulu sublimu alu eternitatiei; ear orísicare opiniune, invetiatura seau pasiune, a carei'a nuori aru impiedecà strabaterea acestei lumine ceresci in orizonulu crestinetatiei, seau aru tientí a-o stinge din pieptulu moritoriului, fire-ar aceea nu fetulu geniului seclului lumineloru, ci si alu cutarui angeru, — dupacumu díce s. Paulu apost. càtr. Gal. 3. 1. v. 8: „Ci macaru si noi, seau angeru din ceriu de va vestí voue afara de ee amu vestitu, anatema se fia,“ — e pestifera religiunei si sentiului religiosu-moralu, pestifera societatiei omenesci, si prin urmare demna de a se inpumná prin armele credintiei decàtra fiacare atletu juratu sub standartulu crucei mantuitórie.

Dreptce, radímatu pre esperinti'a tótadiuana, cutezu a aserá, cà precumu inteliginti'a miréna a altoru natiuni si baserici, asia si ceea a natiunei si basericei nóstre romane, patimesce in parte sa preponderanta de morbulu intetítóriu de mórtéa sufletésca a intregului corpu morale, adeca de morbulu letargicu alu indiferentismului religiunarin, carele cu totu dreptulu se póte numí necredintia, si dorere! spiritulu necredintiei din clas'a cea mai culta a natiunei incepe a se stracorá si in clas'a poporului.

Póte cà me va infruntá cet'a celoru, ce s'au juratu sub stégulu geniului evului nostru celu pestritiu contiesutu din fanfaronadele retacirei mintiei omenesci, cumca eu vediu neluce pre orizonulu celu stralucitu alu seclului lumineloru propasítu in stadiulu civilisatiunei. — Pre acesti'a nu eu, ci cuventulu adeverului eternu i intréba: „Voiesci dar se scii, oh omule desiertu, cà credinti'a fóra de fapte mórtá este?“ ep. s. Iac. c. 2. v. 20. Asia e, din fruptele loru i veti cunósce pre ei; faptele voru dovedí credinti'a seau necredinti'a fiiloru evului nostru. Apoi si aceea trebue se amintescu, cà credinti'a viua interna trebue profesata dupa formele prescise decàtra s. maic'a baserica.

(va urmá.)

Alimpiu Barboloviciu,
preotu romanu gr. c.

Traiulu celu lungu

alu ómeniloru dinainte de diluviu fačia cu fisiologí'a.

In cartea facerei de la Adamu pana la Noe puçini aflámu, cari se nu fia traitu preste 900 de ani. Matusalem a moritu in etate de 969 de ani; Noe a ajunsu o etate de 950 de ani. Dupa diluviu numaidecátu vedemu a se fi scurtatu viati'a ómeniloru, asia càtu viati'a celoru trei protoparinti ai poporului lui Israilu abia a numeratu 175, 180, si 147 de ani.

Traiulu celu lungu alu ómeniloru antidiluviani a datu ansa, de a se esplicá anii antidiluviani in deschilinite moduri. Inca s. Augustinu amintesce, ¹⁾ cà pre tempulu seu eráu unii de parere, cumca sub anii, dupa cari se computa etatea ómeniloru antidiluviani, se intielegu ani statatori din 36 de díle, asia càtu diece din anii

¹⁾ De civit. Dei. 15. 12.

acei'a se faca unulu de ai nostri, si cumca anii la desclinite popóre inca aveáu desclinita lungime in tempurile cele vechi; asia la Acarnaniani contineáu 6 lune, la Arcađiani 3, la Egipteni 4 seau si chiaru numai un'a. S. Augustinu insu-si refuta apoi parerea, cumca anii ómeniloru antidiluviani aru fi statutu numai din 36 dîle, dîcundu, cã dupa tectstulu evreescu Setu a fostu de 105, Cainanu de 70 de ani, candu au avutu prunci, si asia dupa reducerea amintita a aniloru antidiluviani Setu ar fi fostu de 10, ear Cainanu de 7 ani, candu au avutu prunci.

Precumu s'a tienutu de necredibile traiulu celu lungu alu ómeniloru antidiluviani decãtra unii si inca pre tempulu ss. parinti, asia se tiene decãtra unii si asta-di, ba unii-lu tienu a fi numai mitu seau fabula. Acestea asia fiendu, spre aperarea auctoritatei s. scripture si in interesulu adevêrului ne amu propusu, a ne dá si in privinti'a acést'a parerea; deci dicemu, cumca sub anii viatiei ómeniloru antidiluviani se intielegu ani, precumu suntu ai nostri, si asia cumca auctoriulu cartei facerei, carele, precumu vomu aretá la tempulu seu, e Moise, a computatu viati'a ómeniloru antidiluviani dupa ani de ai nostri.

Acést'a se vede de acolo, cã datele cronologice din istori'a diluviului, precumu a amintitu inca s. Augustinu, marturisescu, cumca Moise si pentru tempulu dinainte de diluviu totu dupa anii si lunele acele computa, dupa cari computa pentru tempulu dedupa diluviu, fia apoi anii acei'a ani lunari au solari, totu un'a e. D. e. se dîce in istori'a diluviului, cumca in anulu alu 600-lea din viati'a lui Noe in diu'a a 17-a a lunei adóu'a s'a inceputu diluviulu, in diu'a a 27-a a lunei a 7-a s'a asediatu naea pre muntele Araratu¹⁾, in diu'a antãia a lunei a 10-a²⁾ s'a aretatu culmea muntiloru, dupa aceea preste 40 si de trei ori 7 dîle in diu'a prima a anului 601 din viati'a lui Noe ear s'a uscatu pamentulu. — Nu potemu intielege dara cuventulu anu pentru tempulu antidiluvianu altmintrelea, decãtu cumu-lu intielegemu asta-di. Cu atãt'a mai puçinu potemu intielege sub sumele aniloru antidiluviani numeri ciclici, precumu vre a intielege Bunsen,³⁾ casì cumu nu s'ar insemná prin ele durat'a viatiei ómeniloru antidiluviani, ci epocele lunei antidiluviane. Nece nu potemu dîce, cã istori'a antidiluviana a statutu numai din genealogie, cari s'au latitu si propagatu numai guralminte, si asia cu tempu unele nume s'au datu uitarei; apoi cã mai tardiu, candu li s'a datu cronologi'a, s'a inpartitu totu tempulu pre puçinele nume, cari s'au mai pastratu, si asia s'ar fi veritu in istori'a unu traiu necredibile de lungu alu viatiei. Esegetulu drept'aceea nu póte veni aici la altu resultatu, decãtu cã istori'a facerei ne adevêresce, cumca ómenii cei de demultu au traitu cu multu mai multu, decumu traescu ómenii in presinte; se póte dîce, cã pre de 10 ori au traitu mai multu.

Intrebarea mai departe e acumu, cã e de a se luá acést'a ca mitu, seau ca istori'a adevêrata? La tóta intemplantarea, dupa-ce s. scriptura e carte inspirata, trebue se tienemu de istori'a adevêrata ceea ce ne spune dins'a cu privire la anii viatiei ómeniloru antidiluviani.

¹⁾ Muntele acest'a si adi lu aréta locuitorii de acolo ca pre unu locu, unde a statu naea lui Noe, ear Persii lu numescu muntele lui Noe. Vedi Schuster, Handbuch zur bibl. Geschichte br. 1.

²⁾ Lunele la Evrei neavendu nume, numai se numeráu: antãia, a dóu'a, si asia mai incolo. Num'a lun'a cea de antãia, aveá nume inainte de esiliulu babilonicu, si se numiá Abib seau Nisan, adeca lun'a spiceloru, fiendca atunci se cocéau bucatele. Aceea corespondeá diumetatei a dóu'a din Marte, si diumetatei antãie din Aprile alu nostru.

³⁾ Bibelwerk V. 49.

Inca Iosifu Flaviu a aretatu¹⁾, cã si istoricii altoru popóre, precumu Manetho istoriculu Egipteniloru, Berossu alu Caldeiloru, si altii, au amintitu despre viati'a cea lunga a ómeniloru celoru de antãiu, amesuratu traditiuniloru tiereloru loru. Atare traditiune despre viati'a cea lunga a ómeniloru celoru de antãiu se afla si la alte popóre, de cari Iosifu Flaviu nu amintesce, asia cãtu inca scrietorii cei vechi s'au sentitu provocati a esplicá traditiunile aceste. Asia d. e. Varone, dupa marturisirea lui Lactantiu despre originea erérei c. 2. cap. 12, unde asia se exprima: „Varone s'a nesuitu a argumentá, cã pentru-ce se crede, cumca cei vechi aru fi viatiuitu cãte la o mie de ani.“ (Varro argumentari nixus est, cur putarentur antiqui mille annos victitasse.²⁾)

Inse traditiunile popóreloru suntu firesce radímu debile pentru fidedemnitatea enararei biblice despre traiulu celu lungu alu ómeniloru antidiluviani, decã aceea, ce ne enarédia s. scriptura in privinti'a acést'a, ar fi fisicesce cu nepotintia, precumu se afirma mai demulteori din mai multe pãrti. Numai cãtu e intrebare, cã óre adevêratu e, cumca ar fi fisicesce cu nepotintia traiulu omenescu celu lungu dinainte de diluviu? Noi credemu, cumca dinpreuna cu Kurtz³⁾ potemu prescurtu respunde, cã „intrebarea, óre cu potinti'a e viati'a de siepte, optu, seau nóue sute de ani din tempulu antidiluvianu? nu póte veni inaintea tribunalului de judecata alu fisiologiei de asta-di, si cã e o neconsiderare si pretinsiune nescientifica, decã fisiologulu graesce aici de nepotintia.“ Mesur'a normale a viatiei omenesci fisiologi'a numai pre bas'a esperintiei o póte statorí; ea si-póte numai in presinte face observatiunile sale, si asia numai atãt'a póte dîce, cumca in inpregiurãrile, in cari suntu asta-di ómenii, nimene nu mai póte a¿unge la etatea ómeniloru dinainte de diluviu. — Precumu amu observatu mai susu, viati'a ómeniloru antidiluviani a fostu indiecitu mai lunga, decãtu a celoru de acumu. Altmintre si adi traescu unii ómeni mai multu, decãtu cumu e mesur'a cea normale a durãrei viatiei omenesci statorita de fisiologia. Suntu esemple mai multe demne de tóta credinti'a despre traiulu unei viatie de 150—200 de ani. La Prichardu⁴⁾ si Andr. Wagner⁵⁾ se afla adunate mai multe esemple de acestea. Dupa marturisirea caletoriloru celoru mai noi, o atare viatia lunga se afla adeseori la Arabii desiertului Africei. Acumu decã intre unele inpregiurãri mai favorítórie si asta-di traescu ómenii pre de dóue seau si de trei ori mai multu, decãtu e mesur'a cea normale statorita de fisiologia: desiguru nu se póte dîce, cumca n'au esistatu si inpregiurãri de acelea, intre cari au potutu ómenii traí si pre de diece ori mai multu, decãtu cumu traescu acumu.

Aici vine intrebarea, cã ce a fostu caus'a, de au traitu ómenii antidiluviani asia multu? Apriatu nu se scie. Credemu totusi, cumca la aceea, ca se traésca ómenii acei'a asia multu, au contribuitu mai multe lucruri. Asia mai antãiu aceea, cã natur'a omenésca erá inca in poterea ei cea primitiva, desí nu in statulu celu nedebilitatu.⁶⁾ Mai incolo medilócele viatiei, cari le produceá pamentulu, eráu mai cu potere; apoi in privinti'a traiului eráu simpli ómenii cei de antãiu, si cumpetati. Afóra de acestea inriurinti'a, carea o aveáu cele

¹⁾ Ant. 1, 3. 9.

²⁾ Haneberg, Geschichte der bibl. Offenbarung. Dritte Aufl. 1863. pag. 30.

³⁾ Geschichte des alten Bundes 1, 74.

⁴⁾ Naturgeschichte des Menschengeschlechts. 1, 151.

⁵⁾ Geschichte der Urwelt. pag. 523.

⁶⁾ Vedi istoria rev. div. edata de mine br. 1. pag. 35.

esterne asupr'a loru, erá mai puçinu periculósa, desí nu eráu de totu scutiti de ea; cà corumpendu-se in urm'a pecatului stramosiescu si natur'a, omulu a încetatu a fi cu totulu scutitu de influintiele cele periculóse ale elementelor, plantelor si animalelor. Aceste tóte, cumu amu dísu, au contribuitu fórte multu la traiulu celu lungu alu ómeniloru antidiluviani, desí nu l'au causatu ele singure nemidilocitu.

Numai atát'a potemu dara díce, cumca ómenii înainte de diluviu dupa planulu lui Domnedieu au traitu intre relatiuni ca acele externe si interne, câtu au ajunsu o etate mai mare, decâtu cumu ajungu ómenii de acumu. Ear la întrebarea, pentru-ce a lasatu Ddieu, ca ómenii înainte de diluviu se traésca cu multu mai multu, decâtu cumu traescu acumu? respunsu deajunsu nu potemu dá, deórace nice s. scriptura nu amintesce despre aceea nemic'a. Atát'a potemu argumentá cu Delitzsch,* cumca „déca Lamech, tata-lu lui Noe, alu 9-lea in sírulu patriarchiloru, 56 de ani a traitu împreuna cu Adamu; déca Noe a cunoscutu si pre Enosu, nepotulu lui Adamu; déca Noe cu 60 de ani a ajunsu si viati'a lui Avramu: prin acést'a s'a garantatu ereditéa fidele si nefalsificata a traditiuniloru in gintea cea alésa. (Va-se-dica póte pentru aceea a voitu Domnedieu se traésca multu ómenii cei de antáiu, ca mai curatu se se conserve si mai iusioru se se latiésca credinti'a cea adevérata). Viati'a celoru rei inca a duratu sute de ani, pentrucá totu, ce ascunde in sine pecatulu, se se ivésca spre judecat'a lui propria. Precumu aveá de a aretá tempulu celu primitivu alu baserecei, cà ce póte lucrá Spiritulu lui Domnedieu: asia aveá de a aretá tempulu celu primitivu alu ómenimeii lapedarea decâtu Domnedieu in tóta deplinatatea si puterea urmáriloru ei celoru demne de condamnatu. Dupa diluviu a scadiutu viati'a ómeniloru la mesur'a acumu indatinata, ca creșterei mai departe a pecatului se se puna stavila.“

Aceste-mi suntu parerile cu privire la traiulu celu lungu alu ómeniloru antidiluviani. —

Precumu se pare unor'a prea lunga viati'a ómeniloru celoru de antáiu: asia li se pare dincontr'a prea mica sum'a aniloru, cari au trecut, dupa maturisirea càtiloru testamentului vechiu, de la facerea omului pana la Christosu; pentru acea despre acést'a tema vomu grai cu ocaziunea cea mai deaprópe.

Gavrila Popa,
profes. de s. scriptura.

Euchologiulu urbano - benedictinu.

Ingrigirea cea neobosita a santului scaunu apostolescu pentru propasirea si prosperarea besericeii nostre grecesci continuédia a-o adevér si in acestu anu mintenu la inceputu invoirea-i, data prin organulu s. congregatiuni a propagandei „pro negotiis ecclesiae orientalis, 1) pentru retiparirea euchologiului întregu (carele adeca cuprinde in sine acele trei pãrti, a liturgiconului, a orologiului seau ciasoslovului, si a ritualului seau molitvenicului, in cari lu-avemu noi dismembratu) dupa

*) Genesis, pag. 222.

1) Si institutiunea acestei e unu monumentu neperitoriu alu ingrigirei Romei pentru pastrarea rituriloru resaritene. Cf. Papp-Szilágyi Enchirid. juris. eccl. or. cath., p. I. §. 84., si p. II. conclus. num. 2. pag. 623 si urm. Vedi si articulu publicatu de Gavr. Popu in num. 8. alu „Sion. rom.“ din 15 Oct. 1865.

editiunea facuta in Rom'a la anulu 1754 in renumit'a tipografía poliglota a amintitei congregatiuni.

Vechi'a acést'a editiune, precumu se scie, e aceea, spre coregerea carei s'a tienutu o multíme de siesiuni inca incependu de la tempurile lui Urbanu VIII., carele a fostu esmisu o congregatiune particularia numai spre acestu scopu, pana la Benedictu XIV., carele a ordinaru denou modulu purcederei spre seversirea acestei întreprinderi si subtu carele dupa mai multu de diece ani a serguintieloru sale s'a ajunsu in urma doritulu rezultatu, tiparindu-se amintit'a editiune corésa a euchologiului grecescu, despre carea apoi insu-si a poruncitu, 1) ca se se urmedie in tóte si se se aiba ca o norma spre retiparirea-i in viitoriu.

Si déca am amintitu numele nemoritoriului acestui urmatoriu alu santului Petru, — carele in totu cursulu celeru 17½ ani, 2) in carii a gubernatu beseric'a, s'a aretatu asia de binesentóriu pentru resariteni, încátu, neconoscundu-lu din faptele sale cele publice, amu argumentá a fi fostu archipastoriulu órecarei dícesese resaritene, 3) — voiu cu o cale a observá, cà precandu P. Maioru 4) in Protopapadichi'a sa la §. 18. intréba, de „cérca seau ba protopopii, óre nu cumineca preotii pre ómeni din particellele ce se dícu *cete*, seau din celea ce se scotu pentru cei vii si pentru cei morti, seau dintru aceea ce se scóte intru onórea preacuratei Maice? pentrucá niciodinióra n'a avutu baseric'a gréca cugetu, ca si acelea, ci numai agnetiulu se se santiésca si se se prefaca in corpulu Domnului Christosu“: dinsulu aréta 5), cà se

1) In constitutiunea „Ex quo primum“ din 1. Marte 1756 §. 76, carea s'a tiparitu si singuratica sub titulu „Benedicti papae XIV. epistolae prima ad archiepiscopos, episcopos, aliosque ritus Graeci ecclesiasticos, saeculares et regulares, gratiam et communionem sedis apostolicae habentes, de nova euchologii Graeci editione,“ Romae 1756. In ast'a editiune la pag. 136 dice: „Vestrum erit, in posterum correcta hac „euchologii editione uti ac diligenter curare, ut, si nova aliqua ejusdem editio fiat, ea ad normam hujus, quae prodit anno 1754 et typis „Congregationis de Propaganda Fide, omnibus numeris exigatur; quo interclusus sit aditus erroribus omnibus et absurdis, quae superioribus temporibus in alias quasdam editiones irrepererunt, casque foderunt.“ Se afla acésta constitutiune si in bulariulu pontific. s. congr. de prop. fide t. 3. edit. Rom. 1840 pag. 389—437; in bular. lui Bened. XIV. t. 4. sub num. 54., edit. Venet. 1778 pag. 158—174.

2) De la 17 Aug. 1740 pana la 3 Maiu 1758. Cf. Ferraris Bibliotheca canonica, juridica etc., la cuventulu *Romani pontifices* num. 249., edit Rom. 1789. tom. 7. pag. 268.

3) Intr' adevéru acést'a s'a interesatu despre tóte capetele disciplinei grecesci, inca si despre cele ce órecui dóra s'aru paré de mai puçinu momentu, p. e. despre nesce particularitati in privinti'a tienerei s. cuminecature pentru cei bolnavi, despre carea in constitutiunea „Allatae sunt“ din 25 Marte 1755, §. 29, (t. 4. bular. Bened. XIV. sub num. 47. cit. edit. pag. 131), asia scrie: „Feria quinta majoris hebdomadae, ad recolendam dominicae coenae memoriam, (adeca la Greci) sacra peragitur functio, in qua consecratur panis, qui per integrum annum asser-vatur, ut illo reficiantur lethali morbo laborantes, qui sacram synaxim in viaticum sibi deposcunt, et aliquando etiam eidem panis consecrato exigua pars vini consecrati affunditur . . . Summus pontifex Innocentius IV. . . ritum illum Graecis interdixit . . . addiditque, ut paratam semper eucharistiam habere pro infirmis, sed illum qualibet decima quinta die renovarent. Arcudius in tractat. de concordia ecclesiae occid. et orient. lib. 5. cap. 55 et 56 absurditates, quae ex eo ritu promanabant, indicare haud praetermisit, deprecans Romanos pontifices, ut illum penitus abrogarent. Praestitit id Clemens VIII. in „sua instructione, idemque et nos praestitimus in nostra constitutione „Etsi pastoralis“ 57. §. 6. num. 3. et seq.“ Apoi aréta, cà conciliele de la Zamosci'a si muntele Libanu (ambe grecesci) aprobate de s. scaunu aru fi santinatu aceeasi porunca, carea, precumu se si cuvinea, a fostu bineprimita si de noi Romani, ce o potemu documentá din Protopapadichi'a lui P. Maioru §. 16 („Sion. rom.“ num. 5 din 1. Marte 1866 pag. 50—51), unde inse se vede a fi gresitu in privinti'a autoriului ei, ascriendu-o unei femei, despre cari in generalu pronuntia apostolulu I. Cor. c. 14. v. 34: „Mulieres in ecclesiis taceant, non enim permittitur eis loqui.“ Eaca cuventele lui P. Maioru: „Cumu si cu ce onóre se tiene sant'a cuminecatura de la preoti, carea este pentru bolnavi, si óre nu s'a muceditu etc.? . . . Unii mai adeseori preste anu o schimba, adeca totu a opt'a di seau a cincispradiecea di, decandu a datu ordinatione Mari'a Teresi'a imperatés'a, ca se nu se usce s. cuminecatura, socotindu a fire necuvientia pentru acést'a s. taina.“

4) Vedi „Sionulu rom.“ num. 6. din 15 Marte 1866, pag. 66.

5) Bened. XIV. cit. constit. „Ex quo primum“ §. 40. pag. 75 edit. Rom. 1756: „Sed quam irrationale fuerit illius (adeca Simeonis Thessalonicensis) dubium (adeca de consecratione particularum), unusquisque facile deprehendere potest; quum enim sacerdos ad sacrum altare con-

prefacu si aceste particule, desî despre aceea s'ar fi indoitu — inse fóra temeiu — incontr'a sentiului drept-credintiosiloru Simeonu arhiepiscopulu Tesaloniceii.

Ar fi de prisosu a citá mai multe trasuri, cu cari preaintieptulu pontefice se silesce a satisfacé deplinu nescari prejudetie — nu numai a celoru de alt'a confesiune, caroru s. maic'a beseric'a cu totu dreptulu le-ar poté aplicá cuventele: „filios enutriví et exaltavi, ipsi autem spreverunt me“ (Isai. c. 1. v. 2.), ci inca si ale unoru fii credintiosi ai sei, — fiendu preainvederatu din insa-si cetirea cátu mai fugitiva macaru si numai a unei amintite constitutiuni „Ex quo primum“ (seau a epístólei enciclice despre edarea cea nóua a euchologiului nostru, indreptata cátra toti demnitarii ierarchici greco-catolici), in carea se numera mai multe capete dintre datinele nóstre liturgice propuse desbateriloru relativei congregatiuni; fiendu dícu din acestea preainvederatu si lamuritu, cumca preasantítulu pontefice cu totu dreptulu a potutu aseverá ¹⁾ indreptandu si cátra noi cuventele sale, cá in coregerea euchologiului preste totu s'au inbraçiosiatu *interpretările cele mai benigne* si favorabili, ca nucumv'a riturile nostre, observate si de fratii gr. orientali, se patimésca cev'a alteratiune insemnata seau depravare cátu si cátu de accidentalá.

Din cele díse urmédia:

a) Cà déca Rom'a spre ajutorirea nostra, desî a oiloru sale, ²⁾ a desvoltatu si desvólta unu asia mare zelu, subministrandu-ne medilócele cele de lipsa pentru cultulu ddieescu: esemplulu ei ar trebuí se ne insufletísca si pre noi spre unu asemenea zelu, determinandu-ne odata cu seriozitate, se incepemu a ne provedé, de nu pre altii, barem pre noi insi-ne ³⁾, cu medilócele cele de neincungiurabila lipsa spre sustinerea stralucirei cultulu divinu in stravechiulu nostru ritu, intre cari medilócele intru cele d'antáie se pare a fi d. e. retiparirea cártiloru nóstre liturgice.

b) Cà iubítii nostri frati gr. orientali, cari cunoscú bine norm'a interpretariloru urmata din partea Romei in privinti'a loru, de ar urmá si dinsic o asemíne norma de interpretári (*si benigna vel etiam iusta quaevis interpretatio ab ipsis quoque adhiberetur*), deoparte ar inplíní preceptulu iubirei deaprópelui, mai pre tóte paginile scripturei demandatu ⁴⁾; ear dealtaparte piedecele cele pretinse si multu esagerate ale unirei dieu ca

„secrationis formam non minus proferat super majori portione, quam super minoribus particulis, quumque et illius intentio ad omnium consecrationem aequé dirigatur, et earum omnium materia ad sacramentalem transmutationem idonea sit: si portio major consecrationem recipit, profecto consecrari quoque oportet minores illas particulas, quae, uti jam diximus, merides appellantur.“

¹⁾ Bened. XIV. loc. cit. §. 75. pag. 135.: „Intacta relicta sunt omnia, quaecumque reperta sunt in iis euchologiis, quae et antiquitate et auctoritate caeteris praestant. Nihil ademptum aut emendatum est, nisi quod in recentiores quasdam editiones, nonnullorum oscitantia aut malitia, irrepsisse apparuit. Omnia retenta fuerunt, quaecumque demum retineri posse visa sunt, et benigna quaevis interpretatio adhibita est, ne ritus Vester aliqua in re labefactari videretur.“

²⁾ Cf. per totum „Neophyti Rhodini epistolam ad Ioannem presbyterum Paramytiensem,“ qua probat, Romanum pontificem non tantum Latinos, sed etiam Graecos, uti suas oves, quaerere illisque providere; edit. Romae 1659.

³⁾ Deórace din porunc'a (Mat. c. 22. v. 39) „Diliges proximum tuum, sicut teipsum“ se vede a derivá si acsion'a moralistoru „Charitas bene ordinata incipit a semetipso.“ Cf. Gury Comp. theol. mor. tom. 1. tract. de virtutibus, cap. 3. art. 2. §. 1. puncto 1. num. 221.; edit. Romae 1862 pag. 139.

⁴⁾ Deschilínitu la Mat. c. 7. v. 3.; c. 19. v. 19.; c. 22. v. 38.; si la locurile paralele de la Marcu si Luc'a; Ioan. c. 15. v. 12.; Rom. c. 12. v. 10.; etc. Dintre cari e de notatu in materi'a desubtu intrebare ce am citatu din Mat. c. 7. v. 3.: „Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, et trabem in oculo tuo non vides?“ Si inainte de aceste (v. 2) ne spune iubitorulu de ómeni Christosu Mantuitorulu: „In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis.“ Merita drept' aceea Rom'a o corespundere sincera din partea celor'a, caroru dins'a le mesura cu statirulu iubirei!

n'ar mai subsistá, — si asia, rapiti de unu entusiasmu cerescu, renoindu dinpreuna canteculu, cu carele se deschisesé órecandu decretulu lapedatei (dorere!) uniuni de la Florenti'a: „Laetentur coeli et exultet terra; sublatus est enim de medio paries, qui occidentalem orientalemque dividebat ecclesiam etc.“ ¹⁾ si devenindu odata ceea ce se numescu, s'aru poté laudá cu dreptulu si de gloriosulu nume de ROMANU! ²⁾

Rom'a 1867.

Dr. A. Lauranu.

O nóua bucuría.

(Resunetu cátra docintii romani.)

Unu restempu bunisioru trecú, decandu pretiuitulu nostru diuariu „Amiculu scólei“ i se ciuntá viati'a, pentru care totu Romanulu si cudeosebire totu docintele romanu a trebuitu se senta dorere, deórace elu a fostu intr'adeveru amiculu progresului, alu luminarei si alu civilisatiunei preste totu, dar cudesclinire alu scóleloru, invetiatoriloru si toturoru educatoriloru fragedei junimi. Elu a fostu unu ostasiu eroicu si fidelu luptatoriu alu luminei contr'a intunerecului; a fostu unu salonu, in carele coadunandu-ne cu multa placere conversámu despre modrulu inaintarei nóstre, cercandu carárele cele mai secure si mai netede, spre a poté ajunge la tienti'a dorita fácia cu spiritulu tempului.

Eata inse, cá precandu lips'a unui organu pedagogicu erá mai mare, pecandu erá asia-dícundu muculu la degete, zelulu si energí'a barbatiloru binesentítori si inflacarati pentru educarea junimei nevinovate nu intardiá a intinde mana de ajutoriu, va-se-díca a dá la lumina unu organu, carele specialu va tienti' la bunastarea si infflorirea scóleloru, si pentru aceea la propasírea si cultivarea invetiatoriloru nostri atátu in respectu intelectualu cátu si moralu. Trebuie óre se spunu, cá acest'a este „Magazinulu pedagogicu“?

Din program'a acestui organu, carele adi pasa in lume, se póte usioru vedé si deduce, cá elu ne va sierbí de conducatoriu, de unu Faru, a carui lumina are se petruna in tóte anghiurile, in tóte páturile poporulu romanu, cu cari se cuprinde scól'a elementaria.

Acést'a este, frati docintii, vechi'a nóstra dorintia, ast'a desfatara si bucuri'a nóstra in presinte! Veniti dara cu totii, micu si mare, teneru si betranu, se inbraçisámu o tendintia si intreprindere salutaria ca acést'a cu tóta caldur'a animei, care intreprindere pentru noi a fostu si este asia de necesaria, ca pana de tóte dílele! Càce si noi, inbolditi de geniulu propasírei, voindu a prinde cev'a jurnalulu in mana, candu inpregiurárele ne iérta, pentru noi nu póte fi cev'a mai interesantu, mai placutu si mai folositoriu, decátu ce specialu taia in sfer'a nóstra; si acést'a cu atátu mai tare, fiendca intreprinditoriloru acestui organu invetiatorescu, precumu acei'a la cea mai mare parte dintre fratii invetiatori le suntú prea bine cunoscuti, le zace la anima destepta-

¹⁾ Cf. „Sionulu rom.“ num. 23, din 1. Dec. 1866. — Papp-Szilágyi I. c. p. I. §. 22. pag. 38. — Acta concilii Florentini universae ecclesiae, edita a monacho Benedictino; p. I. ad calcem sess. 25. edit. Romae 1865. pag. 265. — Spondanus in continuatione Annalium Baronii, anno 1439, num. 12., edit. Ticini 1680 t. 2. pag. 218. — Rohrbacher Storia universale della chiesa cattolica, an. 1439, tom. 20., edit. Milan. 1854, pag. 597.

²⁾ Toti Romanii colonisati de Traianu langa Dunarea de diosu au origine comuna, sangele comunu; dara acest'a nu e uniculu elementu constitutivu alu omului, ci maicaséna spiritulu e, carele informédia pre cel'a. Fia, ca si spiritulu informatoriu se devina prin un'a si acecasi lege si credintia la toti Romanii comunu!

rea, desvoltarea si inaintarea natiunii noastre spre totu ce e folositoriu.

La tota intemplantarea inse organulu acest'a numai atunce va poté subsiste si va fi nutritu cu abundantia, déca si din partea noastră va fi sprigionitu dupa cuvientia. Deci mai repetiescu odata: tripla este bucuria noastră, deorace prin acestu organu ni s'a deschisu si noue calea de a poté conveni unii cu altii pre aren'a publicitatii. Dinsulu ne va servi de o gradina infrumsetiata cu totu felulu de flori mirositoare, unde dupa placu vomu poté culege si vomu poté aduná cu serguinti'a albinei mierea nutritoria pentru plapand'a etate. Dinsulu cu totu dreptulu se póte numi pentru noi unu palatu alu Museloru, unde vomu fi fericiți de a cunoște pre barbati de scóla cei mai renumiti din biografiile loru, si de a conversá cu dinsii prin scrierile loru; inse neci noi se nu intardiámu a esí la lumina cu totu ce scimu, cá e folositoriu si conrespundiatoriu scopului educatiunii. Anevoia credu, cá o intreprindere cu o tendintia asia de santa si marétia pentru noi se o privésca unii dintre fratii invetiatorii cu sange rece si nepasare; dincontr'a me laptá speranti'a, cá orísicare cu brație deschise o va cuprinde.

Dati dara se fimu cu totii in privinti'a acest'a intr'o sentire, cáci la unulu si acelasi scopu alergámu, un'a si aceeasi ne este chiamarea, si o dorere si dorire avemu cu totii. Dati se ne facemu demni de statulu frumosu, ce l'amu inbraçiosiatu, si se nu lu privimu cu recéla seu despretiu, ci se ne interesámu cutotadinsulu de sant'a causa scolara, cáci aceea ne este misiunea, o misiune de mare, de nespusa inportantia! Astfeliu lucrandu se fimu siguri, cá stranepotii nostri si posteritatea intregu genului omenescu ne va binecuventá.

Sub Heniu, 26 Ianuariu 1867.

I. Siorobetea, invetiatoriu.

Protocolulu sinodului protopop. alu tractului gr. e. alu Sabiiului,

(tienutu in 14. Noembre s. n. cu parochii si curatorii tractului predisu, sub presidiulu preaonoratului domnu protopopu Ioanu V. Rusu.)

In urm'a cerculariului convocatoriu alu preaonoratului scaunu protopopescu, de dt. 8. Octobre nru. 280/1866, adunandu-se pre terminulu prefiptu urmatorii preoti si curatorii, (si anume: 1. Petru Bradu de la Orlatu, 2. Nicolau Radu din Casiolti cu curatorii Petru Ioanu si Ioanu Iacobu, 3. Nicolau Stoianu par. din Mighindol'a, 4. Dem. Munteanu par. din Topárçia, 5. Iacobu Radu par. Vestemului, 6. Nicola Stanila par. din Apoldulu de josu cu curat. Teodoru Pop'a, 7. Ioanu Popu din Resnari, 8. Nicolau Farkas din Birghisiu, 9. Paulu Popescu de la Bort'a cu curat. Paulu Artemie, 10. Nicolau Comanu din Bradu, 11. Ioachim Aaronu din Bui'a cu curat. Ioanu Danu si Demetriu Germanu, 12. Nicolau Vintila din Caltvaseru, 13. Anania Decei din Hamb'a cu curat. Ioanu Muntenasiu si Ioanu Cornea, 14. Eliseiu Lazariciu din Nucetu cu curat. Nicolau Tatu, 15. Basiliu Cumanu din Revasielu, 16. Demetriu Cuteanu din Secadate, 17. Paulu Lebb din Sialdorfu, 18. Demetriu Rosc'a din Seliste, 19. Franciscu Botianu din Siur'a-mica cu curat. Simeonu Daniilu, 20. Simeonu Mihaltianu din Slemnicu, 21. Ioachim Nestoru din Stenea cu cur. Ioanu Mandrea si Ioanu Buteanu, 22. cu-

ratorulu din Sielcáu, si 23. Ioanu Popu par. din Visocn'a) s'a celebratu s. liturgia, in urm'a carei'a presedintele a deschisu adunarea prin o cuventare acomodata inpregiurariloru, in carea si-esprimá dorirea, ca sinodulu in concordia si armonia fratiésca se lucre din respoteri, svatuindu-se asupr'a afaceriloru conducatorie la binele si inflorirea basereciloru, la binele morale si crescerea religio-so-morale a poporului din acestu tractu, de a carui bine si prosperare e detoriu a se ingrigi fiacare, nu numai ca parinte sufletescu, ci si ca Romanu adeverat; cu acestea dechiarandu siedinti'a de deschisa, provocá pre notarii tractuali ca pre notari ad hoc, ca se si-ocupe scaunele.

Dupa acestea propune presidiulu la desbatere urmatóriele obiecte:

I. Prin ce midilóce cuvenintiose s'ar poté inbunatatí starea materiale a basereciloru di acestu tractu, pentrucá se fia in stare a si-procurá sculele si aparatele necesarie la tienerea cultului divin, cumu suntu d. e. vestmente, carti, si alte unelte, cumu si a si-face reparaturele necesarie; si mai alesu prin ce midilóce s'aru poté deschide isvóre noue de venituri pentru basericele lipsite cu totulu?

Luandu sinodulu protop. facia cu inpregiurarile tempului presinte acestu obiectu de insemnatate la acea serioasa considerare, cumca basericele din acestu tractu, parte fiendu lipsite cu totulu de venituri proprie, incátu la tempu de lipsa nu suntu in stare a si-procurá obiectele tienatorie de servitiulu cultului divin, parte inse, desi unele suntu inzestrate cu paduri, totusi prin indiferentismu si neadministrarea acurata de mainainte s'au periclitate, devenindu unele la o stare deplorabila, a aflu cu cale a decide:

Ca fiacare parochu dinpreuna cu curatoratulu se preveghieze neincetatu intru conservarea si administrarea bunuriloru basericesci precátu se póte mai cu conscientiositate; eara cu privire la midilócele, prin cari s'ar poté inaintá binele basereciloru mai lipsite, decide: 1. Introducerea „discului“, pre unde inca nu s'a introdusu pana acumu. 2. Negotiatori'a cu venderea de lumina. 3. Unde se dá ocaziune, procurarea de realitati pre calea daruirei la fondulu besericescu din partea unoru poporeni, ómeni cucernici si evlaviosi, lipsiti de fii seu alte neamuri mai deaprópe. 4. Conferirea in naturalie in ani mai binecuventati, cari in tempu de lipsa se se imparta poporului, si asia din tempu in tempu fruptificandu, voru fi basericele in venitoriu in stare a si-procurá tóte cele de lipsa; numai la tóta intemplantarea se recere, ca preotulu se aiba zelu si, incátu lu iérta inpregiurarile, se premérge si cu esemplu nobilu si demnu de imitatu; cáci asia vediendu poporulu va contribuí si elu in mesura mai mare, mai alesu déca se va duce ratiociniu regulatu despre tóte ofertele, si numele oferitoriloru se voru publicá inaintea poporului in baserica.

II. In legatura cu acestea propune presidiulu la ordine infientiarea asia numiteloru „eforie basericesci,“ pre unde dóra inca nu suntu pana acumu.

Inca din vechime s'a practisatu in baseric'a noastră infientiarea asia numiteloru „eforie basericesci,“ ca prin midilócirea acestor'a, si prin atragerea loru facia cu poporulu, se-si póta basericele mai usioru procurá cele de lipsa. Deaceea sinodulu decide:

Ca fiacare comuna basericesca, carea pana acumu nu e constituita, se-si aléga dupa obiceiulu locale unu comitetu parochiale seu basericescu, ai carui membri, prelanga alti individi de caracteru nepetatu, morali si

insufletiti pentru binele bisericeii, se fia *curatorulu primariu* dinpreuna cu *controlorulu*, cumu si *inspectorulu scolaru*, fiindca acestu comitetu are a se ocupá si cu afacerile prosperarei materiale a scólei resp. Atare comitetu va avé de presiedinte pre parochulu locale, carele lu va conchiamá totdeun'a, candu va cere trebuinti'a. (Vedi si ordinatiunea metropolitana nru. 614/1866.) — Ocupatiunea cea mai de capetenia a acestui comitetu va fi: a) a se ingrigí cu cea mare scumpatate despre tóte afacerile atingátorie de prosperarea materiale a bisericeii si scólei populare respective; deci parochulu si-va tiené de detoria, in afacerile privitorie la folosulu materiale alu bisericeii si alu scólei a convocá acestu comitetu spre a se consultá cu dinsulu, si pentru regularitatea in afacerile curinte se va duce si unu protocolu regulatu despre tóte conclusele si decisiunile aceluasi comitetu; se cere inse, din privire ca decisiunile aduse se aiba mai mare efectu morale la poporu, ca bater 2/3 a membriloru se fia de fačia la adunare. b) Totu aeestu comitetu parochiale va avé a se ingrigí si de afacerile atingátorie de prosperarea materiale a scólei populare respective. c.) Comitetulu acest'a mai are si aceea obligatiune, cá in casu candu vede, cumca unii dintre crestini se demitu la fapte scandalóse, d. e. la traiu nelegiuitu, sudalmi, betia etc., se i provóce inainte si se i dogenésca cu spiritulu blandetieloru si alu crestinismului; ear in casu de renitintia a le dictá si piedepse amesurate in bani intru favórea fondului bisericescu seu scol., despre care inca trebue se se duca ratiociniu regulatu.

Dupa acestea propune presidiulu la pertractare:

III. Cumu póte unu parochu prin midilócele, ce le are sub dispusetiune, se influintieze la poporu in favórea prosperarei invetiamentulu populariu?

Deórace inaintarea si prosperarea poporului romanu nu se póte pre alte cáli mai sigure conduce la scopu, decâtu prin cultura, carea e bas'a civilisatiunei, cu privire la obiectulu acest'a de mare insemnatate zace cea mai mare responsabilitate asupr'a fiacarui membru binesentitoriu; cáci poporulu romanu in urmarea timpurilor vitrege intru atát'a s'a disgustatu de scola, incátu multi din elu cauta la ea togmai ca la o sarcina dintre cele mai grele. Deunde sinodulu se vede indemnatu a decide:

a) Cá, pre temeiulu toturoru ordinatiuniloru emanate de la locurile mai inalte in privinti'a scóleloru, parochulu e detoriu, cu cea mai mare conscientiositate a incuragiá pre poporu la intemeierea atátu a scóleloru populare, cátu si a introducerei instrumentelor de dotatiune, pre unde inca nu s'au introdusu; cáci acestea potu sierbí in viitoriu de basa pentru inzestrarea docintiloru cu o léfa mai buna. b) Se se staruésca cu totu zelulu si pentru tienerea scóleloru de repetitiune seu de dominec'a, pre unde dóra inca nu s' aru tiené. c) Docintele se arete parochulu unu conspectu acuratu cu finea fiacarei septemani despre amblarea regulata a copiiloru la scóla, precumu si despre acei'a, carii negligeze scóla; eara parochulu in tóta lun'a se faca aretare la oficiulu archidiaconale.

Eara cu privire la isvórele de venituri, cari se formeze in viitoriu bas'a prosperarei scóleloru, se potu aplicá: a) Adunarea de bucate si alte daruiri facute in favórea fondului scolasticu. b) Unde se póte si comunele intregi se tienu de confesiunea nóstra, acolo se voru pune pasii necesari la inclitulu oficiu politicu resp., pentrucá in contielegere cu d. protopopu se lucre intr'acolo, ca se se induplece poporeni a cedá dreptulu de

crismaritu celu de 3 luni in favórea fondului scolasticu, facundu despre acést'a *instrumentu de cesiune*.

In legatura cu acestea s'au mai cetitu gratiós'a ordinatiune guberniale emanata sub nru. 250.313/1866, precumu si cerculariulu metropolitanu din 13 Octobre nru. 1300/1866, prin care intre altele se demanda, ca unde se voru introduce astfeliu de instrumente, léf'a docintiloru se se ficseze celu puçinu la sum'a de 120 fl. v. a. — S'a datu róndu la cetirea altui cerculariu metropolitanu, prin care se demanda pana in 20 Noembre a. c. tramiterea unui conspectu la venerabilulu consistoriu despre numele etatea si anii servitiului fiacarui invetiatoriu din acestu tractu, precumu si prenumerarea la „Istori'a revelatiunei“ de profesorele Gavrilu Popu din Blasiu. — Eara in privinti'a esoperarei càrtiloru de scóla, trebuintiósé pentru copii amblatori la scóla, se indetorédia fiacare parochu, ca in terminulu celu mai scurtu, se adune banii pentru cartile necesarie, si se i transpuna scaunulu protopopescu, ca acelasi se esopedie castigarea acelorú càrti necesarie pentru scólele popor. de la ordinariatulu metrop. din Blasiu; de sine intielegundu-se, cá fiacare parochu se insemne in relatiunea sa, cá de cari carti are lipsa? si din care specialitate? si câte esemplarie?

Presidiulu propune mai incolo la desbatere:

IV. Prin ce midilócele s'ar poté inaintá cultur'a moralo-religiósa la poporu, si cumu se se desradecinezé vitile si prejudetiele verite in poporu?

Cu dorere a observatu acestu sinodu, cumca pelanga tóte invetiaturele si dogénele, cari stau sub dispusetiunea parochului ca a unui parinte sufletescu si conducatoriu la fericirea moralo-religiósa a poporului, nu se potu deplinu sterpí abusurile reslatite; deci sinodulu, spre a impiedecá acestu morbu gangrenosu si fórté periculosu pentru poporu, afla cu cale a decide:

a) Cá intru delaturarea acestoru rele, cari amerintia cu perire totale sufletésca pre multi trasi inpinsi, preotulu, carele are de a face cu astfeliu de ómeni, se premérge totdeun'a cu esemplu bunu si cu totu prelegiulu se se nevoiésca, atátu prin predici si invetiaturi morale, cátu si prin alte svaturi parintiesci, a i abate de la calea cea periculósa si retacita; ear de nu voru avé invetiaturile lui nece unu resultatu, atunci b) traga-i si inaintea comitetulu parochiale, carele inca se indetoréza a lucrá din tóte poterile in interesulu prosperarei morale si religióse, ca asia se se formédie in comunele respective crestini buni, evlaviosi si cu fric'a lui Ddiu; in fine c) parochulu se aiba grigia si de aceea inpregiurare, ca mireteii inainte de incheierea cununéii se se esamedie din rogatiuni, incheiaturele credintiei si altele. — In fine presiedintele cetesce numele preotiloru, carii si-au jersitu denariulu intru ajutorirea juristiloru lipsiti de midilócele necesarie din tractulu resp.; referédia, cá sum'a incursa s'a inpartítu pre temeiulu conclusulu sinodulu tractuale din 27 Octobre a. tr., publicandu-se in „Gazet'a Transilvaniei“ nru. 40 atátu numele contributoriloru, cátu si ale inpartasítiloru din ajutoriu. Se iea spre scientia. —

Dupa acestea on. d. parochu din Orlatu, Petru Bradu, propune ca o dorintia fierbinte *conchiamarea cátu mai ingraba a sinodulu archidiecesanu*, — la care sinodulu unanimiter decide: cá, in legatura cu conclusele sale din anii trecuti, recunósce de a sá propunerea susnumitului parochu, si o recomanda cu tota caldur'a consideratiunei ven. ordinariatu; cáci numai de la tienerea unui atare sinodu se sperédia atátu sterpirea temei-

nica a abuseriloru din poporu, câtu si prosperarea mai sigura si infflorirea basereciloru si a scóleloru.—

Cu acestea esprimendu-si p. o. d. protopopu bucurí'a si spemea, de a ne mai aduná laolalta la sinodu si in anulu viitoriu, ca asia cu poteri unite se conlucre intru totu ce se vede de folosu spre binele baserecei si alu scólei, a incheiatu siedinti'a pre la 2 óre. *)

Sabiiu, 14 Noembre s. n. 1866.

Ioanu V. Rusu m. p., Dem. Cúteanu m. p., Ioanu Popu m. p.,
prot. Sabiiului gr. c. ca presied. notariulu sinod. prot. notariulu sinod. prot.

Corespundintie.

Din comitatulu Temisiórei, finea lui Decemb. 1866.

Clarissime Domnule Redactoru! Cu ocaziunea unoru caletorie intreprinse in lunea trecute prin partile locului nascerei mele, trecundu prin mai multe comune romanesci parte gr. cat. parte gr. resaritene si vorbindu cu unii frati preoti de ambe confesiunile, am esperiatu spre adunc'a mea dorere, cumca corumperea, nemoralitatea si ireligiositatea s'au incuibatu pre alocurea in poporulu nostru intr'atát'a, precátu dór'a unii neci n'aru cugetá. Permeteti-mi se aducu spre demustrarea acestei asertiuni unele fapte, cari le descoperu numai curatu din acelu scopu, ca se atraug luareaminte a celoru competinti asupr'a reului, ce poftesce lecuire neamenata.

Ni e cunoscuta tuturoru legea despre casatorie, cá adeca fiacare teneru, pana nu trece prin 2 clase de asentare seau nu si-a inplinitu cursulu militariu, nu se póte cununá. Ce facu inse Romanii crasiovani, mai vertosu cei din partile Oravitiei? Respunsulu e scurtu, cá adeca se casatorescu fapticu, fóra de a bagá in séma legea besericéscá. Acést'a casatoria faptica, seau mai bine dísu acestu concubinatu, se finesce in urmatoriulu modu: Parintii junelui seau junele singuru, ajungundu etatea de 16—18 ani, prin consangeni, amici seau cunoscuti petiesce o juna pentru sine, si déca si parintii junei afla, cumca junele e in stare buna, spre placu junei, si in alte giurstarti acomodate dorintieloru sale, atunci se invoescu de a si-maritá fét'a loru dupa junele petitoriu. Dupa acestea premise facu in cas'a comunala seau si prin preoti contracte despre alatura si statornicia, si ajungundu diu'a detiermura pentru ospetiu, cu lautari si nuntasi petrecu prin comuna jun'a la fiitoriulu barbatu, fóra a se cununá. Acést'a e procedur'a estoru casatorie nelegiuite, de cari de la introdus'a lege de recrutare suntu in tóte comunele cu diceile.

Si ce facu, va intrebá órecine, la vederea acestoru fóradelegi preotii, antistii comunali, jurisdictiunile eclesiastice seau politice? Nemieu; se uita cu ochii, cumu se pangaresce s. sacramentu alu cununéi dupa vointi'a unoru nepotintiosi de a-si infrená pof'ta trupésca. Déca inse ar remané lucrulu numai pana intr'atát'a, póte cá unii i aru desvinovatí, díeundu: cumca economii au lipsa neincungiuravera de sočia pentru clivernizarea casei si pentru lucrarea campului si altele. Inse suntu casuri triste ca acelea, cá dupa cátev'a luni seau ani junele asentatu ca ostasiu reintorcundu-se la ale sale, nu mai voesce a scí de fóst'a lui concubina, ci 'brevi manu' o alunga de la sine, pentrucá nu e diliginte seau mai multu nu-i este pre placu, si asia in modulu aretatu mai susu si-aduce alt'a. Deci ce facu apoi acestea repudiáte? Unde le e fericirea pamenténa si mantuirea eterna? Unde e sentiulu religiosu-moralu? . . . Astfeliu nu e mirare, déca prin unele comune se afla feti lapedati prin ape, omoriti si ingropati, seau pusi in locurile publice, ca alti crestini adevirati aflandu-i se i primésca intru ale sale si se i créscá.— A descrie trist'a stare

a cestoru fientie mésere, nu-mi e tem'a. Destulu atát'a, cá legea divina despre s. sacramentu alu cununéi se calca in petióre, nemoralitatea amenintia a ajunge gradulu supremu, s. religiune e la fórté multi numai pre buze, inse anim'a loru e inpietrita de acea voluptate diavolice, din carea se nascu resbunári, aprinderi si alte criminalitáti. Apoi s. baserica, cas'a divina de repausu sufletescu, de mangaiare si rogatiune, e in serbatori si domineci góla si parasita, nesuindu-se mai multi a alergá la vinarsu si alte spirituóse, decátu acolo, unde dulcele Mantuitoriu e de fačia spre ajutoriulu celoru ce ceru charulu seu dicescu, carele se i intáresca si sprigionésca intru a duce o viatia placuta inaintea lui Ddiu si a ómeniloru.

Cugetandu le acestea, trebue se sangeredie anim'a fiecarui Romanu bine sentitoriu si crestinu adevratu. Ca inse acestu reu se se vindece si inca radicalu, preotímea romana de ambe confesiunile din detorintia ar trebuí se lu arete respectiveloru ordinariate, eara v. ordinariate prin jurisdictiunea politica se oprésca astfeliu de fóradelegi, piedepsindu aspru precumu parintii asia si tenerii, ca vediendu cei mai junisiani, se nu alerge pre cáli retacite, ci invetiandu-se din tristele esemple, se pasiésca pre calea ducatória la limanulu mantuirei, asteptandu otarele legii si ale naturei, precumu se cuvine unui crestinu adevratu.

Mi-pare inse fórté reu, cumca dísele acestea nu potu strabate la audiulu respectiviloru in partile Oravitiei, deórace, incátu sciu, neci unulu nu e prenumeratu la „Sionulu romanescu.“ Suntu in acestea partii 3 administratori protopopesi si 22 preoti, cea mai mare parte cu siesiuni si dotatiuni bunisióre, cátiv'a teneri evalificati (precumu se díce pre la noi „teologi sistematici“), si affóra de 3—4 toti in stare materiala nu de jaluitu, si asia nu se potu scusá, cá nu aru avé cu ce se prenumerá. Déca inse s'aru scusá cu starea materiala, ce se dícemu atunci noi cesti din partile Temisiórei in parochie neoconverse, parte neregulate parte dotate provisoriu cu câte 150 fl. v. a.? Prelanga acestea nu potu díce, cá nu au cunoscentia despre acést'a fóia besericéscá, deórace v. ordinariatu lugosianu prin cerculariulu seu, emanatu inca la inceputulu „Sionului“, ne a provocatu a partiná acést'a fóia menita pentru evalificarea preotímei. Drept'aceea nepasarea unora in ast'a si alte privintie nu o potemu precepe. Deací si la v. ordinariatu lugosianu cele mai multe cause litigante sosescu din acelea partii, fiendu acusele parte asupr'a docintiloru, parte asupr'a preotiloru, unulu incontr'a altui'a; ca se tacu despre desele si uritíosele certe si procesuri pre la instantiele civile, ceca ce searesce asia de multu védi'a unui eclesiasticu. In acelu tempu mai bine s'aru ócupá respectivii cu lectur'a de cárti folositórie, de unde prelanga delectarea spirituala aru invetiá cele unui preotu de folosu, ca in orísicare casu se fia versatu si ghibaciu intru aperarea credintiei incontr'a inimiciloru si intru invetiarea credintiosiloru. Seiu unii preoti demni de totu respectulu, si celoru nu le suna córd'a; inse suntu teneri absoluti prin diverse institute, cari pana acumu nu si-au cascatu gur'a spre a predicá macaru odata credintiosiloru sei; suntu administratori protopopesi, cari cu ocaziunea visitarei canonice, fóra a vidimá macaru matriculele si fóra a cautá ratiociniulu basericescu, ieau 3 fl. v. a. si pasa mai departe. Est'a e óre progresulu banatianiloru? Ast'a e increderea veneratulu ordinariatu lugosianu, carele prin barbatiu guvernanti din respoteri se nesuesce a inaintá binele si a sterpi tóte relele intre credintiosii sei?

Ca inse se nu abusediu de pacienti'a oo. cititori, me grabescu a finí acést'a corespundintia, dechiarandu, cumca numai dorerea unei anime romane sincere m'a indemnatu si silitu, se cautu stirpirea reului pre calea publicitatei, neavendu nicidecumu intentiune de a vatamá seau blamá persone; pentrucá, dupa díccerea latina, „inimicus causae, amicus personae“ amu voitu si voiu se fiu porurea; eara caus'a desvelita in cele precedinti sum in stare a o documentá oriscandu.

*) Ne folosimu de ocaziune spre a dechiará, cá columnele „Sionului r.“ stau totdeun'a dechise decisiuniloru sinodale si ale altoru protopopiate.

Deóráce pana acumu, afara de doi individi, cari se ocupa cu alte materie, inca neci unulu nu a aretatu oo. cetitori ai „Sionului r.“ starea nóstra a banatieniloru in causele scolari, artrebuí se enarediu si despre scóle. Astadata inse nu voui atinge acést'a córda delicata, nevrendu a vatemá modesti'a unoru individi binemeritati si devotati causei nóstre precumu religiósé asia si scolari; càci desi dinsi se straduescu, déca noi cei din medilocolu turmei nu implinimu detorintiele nóstre, insedaru suntu tóte fatigie. Destulu cà nu ne aflámu intr'o strare preabilanta: n'avemu consultári districtuale, n'avemu sínóde protopopesei, n'avemu conferintie scolari. Deci dorinti'a e, ca respectivii si in acést'a privintia se parasésca indiferentismulu si nelucrarea omoritória. „Dixi et salvavi animam meam.“

A. Manciu, preotu gr. c.

Desiu, a dóu'a dí de anulu nou 1867.

Clarissime Domnule Redactoru! In ultim'a dí a anului espiratu 1866 am fostu in cause oficiósé prim'a data in satulu Corueni, carele e situatu in nordulu cercului Caticàului, comitatulu Solnocu interiore, si constà din 115 familie, dintre cari cámu la 80 se tienu de confesiunea gr. or.; ácestea au beserica propria de piétra, preotu, scóla si invetiatoriu; ear cecealalte 35 familie suntu gr. cat., in fruntea caror'a stà famili'a *Mustesciloru*, cari aseminea au beserica inca mai frumósá, edificata decurendu din materialu solidu, dara n'au preotu.

Petrecundu io aici in dí's'a comuna vreo 24 de óre, m'am interesatu a scí mai deaprópe caus'a: cumu de gr. catoliciei, asia puçini fiendu la numeru, au beserica próspetu redicata, si inca de piétra, ba mai frumósá ca a gr. or., si totusi n'au preotu? si cumu si-au edificatu ei o asia frumósá casa spre laud'a lui Ddieu, pecandu teritoriulu delosu alu Corueniloru nu prea póte produce frupte asia multe, ca la siesu pelanga Somesiu, din a caror'a pretiu se incurga venite multe?

Se nu cugete cinev'a, cumca io prin paralelulu trasu intre fratii miei de natiune romana si prin intrebàrile propuse asi vré a face causa religiunaria; nu, ferésca Ddieu! Ci io vreu prin simplele mele síre subversante numai a dá publicitatiei o fapta marétia, carea credu cà ar fí pecatu se se dee uitarei.

Am aflatu dara cu placere, cumca beserica gr. cat. romana din Corueni o a redicatu unu crestinu cu anima curata in coajutoriuulu consangeniloru sei de vreo trei ani incóce pe gradin'a nepotului seu, d. Vasiliu Muste jude procesualu in Lapusiulu ungurescu, pe carele l'a desdaunatu cu locu afara la campu, dupa-ce fericitulu in Domnulu primulu episcopu alu díecesei de Ghierla, Ioanu Alexi, a santítu in anulu 1861 piétr'a fundamentala, spe-sandu edificatoriulu din alu seu propriu cámu la 4000 fl. v. a.

Acestu crestinu bunu e *Ioanu Muste a Popii*, in etate de 43 ani, casatoritu, taica la unu pruncu, scie serie si cetí cu cirilice, posiede o avere de vreo 20.000 fl. v. a., e unu insu atleticu, si ambla in portu tieranescu; protoparintii lui au fostu 7 frati unulu dupa altulu preoti gr. cat. in Corueni, si neavendu beserica au sierbitu lui Ddieu intr'o beserica cu gr. orientalii; deci Ioanu Muste suplenindu lips'a besericei, totodata are de cugetu pe fiulu seu Gabrielu, carele e de 17 ani si studiédia la Blasiu, a lu consacrá statului preotíei, ca asia prin urmatorii sei se urmedie stramosiloru sei pii in continuarea lucrului divinu in vini'a Domnului. Cu dorere trebue se observediu aici, cà Ioanu Muste a mai avutu unu fiu, pe carele l'ar fí consacratu Museloru; dara acél'a ca invetiacele la scól'a principala din Lapusiulu ungurescu, credu cà sub d. docinte Rotariu, spre marea intristare a parintiloru lui a repausatu in Domnulu. Acumu rarulu crestinu romanu Ioanu Muste, órecumu in recompensarea pierderii acestui fiu si a osteneleloru lui nobile, numai aceea doresce fierbinte, ca Atotpotintele se lu invrednicésca a ajunge acelu momentu sublimu, in carele deodata cu santírea besericei sale prin

preasantítulu episcopu de acum'a alu díecesei de Ghierla, ilustr. sa d. dr. Ioanu Vancsa, se se ordinedie fiulu seu Gabriele Muste de preotu gr. cat. in Corueni, — o dorintia pia ast'a, dupa parerea mea, cu privire la inpregiurári; cece ce mi-icú audacia cu umilintia, inca acum'a cu asta ocaziune a o recomandá maritului ordinariatu spre gratiósá consideratiune la tempulu seu; càci la o astfeliu de fapta marinimósá se constatédia adevverulu: „Nu celu avutu, ci celu cu anima buna, face lucruri grandióse,“ ce nu adese se intempla.

Incheiu sírele ácestea cu acca dorintia, ca preademnulu binefacatoriu Ioanu Muste impreuna cu d. jude proc. Vasiliu Muste, pe carele si asia nu l'a daruitu ceriulu cu prunci si carele aseminea se bucura de o stare materiala buna, se edifice si o *scóla elementara in Corueni* si se o provéda dupa inpregiurári cu o fundatiune, ca in scóla se se depuna bas'a si temeli'a acelei viatie a poporului nostru, carea se predica in beserica, — si atunci io le asi eschiamá, privindu faptele loru maretie, cu vicsurelele (compuse de d. Tom'a Hontila jude procesuale in Mocodu, fiendu invetiatoriu sub reverendisim. d. Gavr. Popu canonicu ca protopopu in Beclénu, cu ocaziunea infientiarei fundului scolariu de acolo prin arangiarea unui balu natiunalu la anulu nou 1858):

„Anim'a cea buna,
Bunatacea vóstra,
Ce ne ajuta scól'a,
Miseri'a nóstra,“

„In campulu viatiei
Pentru acést'a bine
S'aveti fericire,
Totu díle serine;“

„Ca suveniru sante
Voru fí neuitate,
Ca nesce flori mandre
In seculi pastrate.“

„Se ve dee ceriulu
Multa bunatate —
Se mai poteti face
Si scóleloru parte!“

Petru Muresianu Sireganulu,
cancelistu sedrialu.

Vúlperu, 13 Ianuariu 1867.

Onorate Domnule Redactoru! Inpinsu de necasu si de dorere, ve tramitu aici câteva síre, caroru me rogu se le dati puçinu locu in fóia Domniei Vóstre, ca se mi-aida si lumea suferintiele mele.

Suntu mai bine de patru ani, decandu soçi'a mea a urdítu procesu de despartíre din punctulu sílei. Forulu matrimoniale din Blasiu investigandu in acést'a cauza si aflandu de drepte causele, pre cari si-a intemeiatu rogarea, eurendu si aduse deliberatulu, prin carele fú despartíta decètra mine si care deliberatu mi s'a publicatu si mie, spunendu-mi-se totdeodata, cà procesulu s'a inaintatu la forulu matrimoniale de instanti'a a II. la Oradea-mare, prin urmare eu am se asteptu si deliberatulu acelu foru, ear pana atuncea se nu cutediú a pasí la alta casatoria. — In 2. Februaru 1864 nru. 194 s'a tramesu caus'a la Orade; trei ani suntu, Domnule Redactoru, decandu caus'a zace acolo; trei ani, decandu eu totu asteptu resultatu de la Orade; in acesti trei ani am batutu demulterior calca de vreo 6 miluri de locu pana la Blasiu in chieltuíela si ostenéla, ca se intrebú, de a mai sositu cev'a? M'am rogatu, ca se se tramita ursoric, pentrucá se se ice caus'a inainte. De aici mi s'a spusu, cà s'a scrisu la Orade de vreo cinci ori; si anume, de trei ori candu s'a scrisu si pentru alte cause, eara de dóue ori numai in caus'a mea, adeca in 12 Octobre 1864 nru. 133, si in 7 Dicembre 1865 nru. 43; inse pana asta-di de acolo nu s'a respunsu nemica.

Acumu judece orísicine, este acést'a o cuvenintia? este acést'a unu midilocu pentru mangaiarea unei anime? care marturisescu, cà dorerea nice a unei nenorocire nu se suferé mai greu, decátu a unei casatorie nenorocite. — Ar fí bine, Domnule Redactoru, ca déca aici legile suntu de vina, acelea pentru noi, — la cari muierca nu este unu articlu de lucsu, ci ajutoriu, precumu a voitu Ddieu, candu o a ziditu, — se fia mai blande, si in

casuri asia nenorocóse, unde cauzele sunt drepte, se ne lase a pasi la casatoria cu soții, cu cari ne vomu poté ajutá in necasurile grele, ce zacu pre grumadii nostri. Seau dóra judecatorii se fia aici de vina? Ast'a n'ó potu crede, càci atunci mi-ar vení se dicu, cà mai bine se si-parasésca deregatori'a, ca unii, ce nu au nice intipuire de viati'a casatorésca.*)

Simeonu Banea, docinte si economu.

Amvonulu.

Despre cercetările besericeii din Ierusalimu prin Isusu.

(predica poporala pre serbatórea intempnarii Domnului n. I. Christosu, carea se chiama si „diu'a cu lumina.“)

„Adus'au parintii pre Isusu prunculu in Ierusalimu, ca se lu puna inaintea Domnului.“ Luc'a 2, 6.

Ierusalimulu a fostu órecandv'a cea mai renumita cetate a Palestinei si locu de mare insemnatate pentru Jidovi, asia câtu lu tieneáu santu. Aici erá si resiedinti'a domnitoriului tieiei, prelanga aceea si centrulu justitiei; aici a fostu si beseric'a cea maréti'a si fóra parchia, pre carea a edificatu-o imperatulu Solomonu din porunc'a lui Ddieu in muntele Mori'a pre timpul infloririi neamului jidovescu, spre marirea aceluiasi neamu si admirarea lumii intregi. Si desí mai tardíu vitregimea tempului si spiritulu derapenatoriu alu omenimei abia a lasatu inca cevasi umbra din marirea si stralucirea antica a cetatii si a besericeii; desí artificiosulu opu neasemenatu, adeca beseric'a, dupa predís'a lui Christosu, la plinirea tempului s'a derimatu si nemicitu, asia câtu n'a remasu pétra pre pétra, si acumu in loculu aceleiasi se redicá o beserica a semilunei (turcésca): totusi trage asupr'a sa luareaminte a tuturor caletoriloru atátu cetatea intréga câtu si mai alesu acelu teritoriu, unde odinióra stá santuariulu Jidoviloru, loculu celu santu de jerfire.

Locu santu lu numescu si adi Ierusalimulu atátu crestinii, câtu si Jidovii si Mohamedanii, si toti de tóte confesiunile; in ale sale biserici seversíndu-si ceremoníele bisericesci, fiascecare in acea credintia se légana, cà singuru pre séma celoru de o relege cu dinsulu e destinatu acel'a de locu santu. Cuadeveratu abia si este vreo urma de pamentu, casa, pescera, seau isvoru, de care se nu fia legate cev'a suveniru sante. Dreptaceea si asta-di e mare numerulu celoru ce alérge la loculu acelu santu; si nu fóra de temeiu se templa acést'a, mai alesu incátu pentru crestini, pre cari nenumerate bunatáti ddieiesci i léga de acésta santa cetate. In restempulu celoru 33 de ani aici a petrecutu mai adese urdítoriulu credintiei nóstre, aici si-a aretatu mai adese puterea sa ddieésca prin minuni, aici a seversítu si lucrulu rescumpararii prin amar'a si rusínatóri'a móрте depre cruce. — Se miergemu si noi adi barem cu sufletulu, i. a., in Ierusalimu! Se ne suimu in muntele Mori'a. Se ne intipuimu pre noi colo in beseric'a cea maréti'a a lui Solomonu, si se luám in socotintia evlaviósa tóte cele ce s'au intemplantu pre acelu tempu, candu mantuitoriulu Isusu, portandu trupu omenescu pre pamentu, mai demultheori a mersu si însu-si acolo, insoçitu de parinti, rudenii, si de invetiaceii sei; seau a mersu si numai singuru, cu

tóta credintiós'a ascultare fiendu càtra legile vestite de Ddieu prin profetulu Moise. Fiti cu luareaminte!

Cudegraba, i. a., adeca indata la optu díle dupa nascere l'au dusu pre Isusu parintii in beseric'a Ierusalimului, pentrucá acolo in intielesulu legii se se taie inpregiuru si cu aceeași data serbatoresce se primésca si numele de „Isusu“ va-se-díca mantuitoriu, pre carele mainainte, candu s'a conceputu seau semislitu in pantecele Fetiórei, i l'a datu lui Tata-lu cerescu prin angeru, si pentrucá astfeliu ca mantuitoriu alu lumii inca in léganu se si-incépa maréti'a chiamare, versandu-si sangele pentru mantuirea neamului omenescu. — Lucru vrednicu si cuvientosu, ca si noi cu tóta scumpatatea se socotimu despre acést'a pérge a sacrificiului de sange, si se ne aducemu aminte, cà déca Isusu inca in léganu fiendu si nefiendu supusu legii, carea pre dinsulu nu l'a indetoratu, ci singuru pentru midílocirea fericirii nóstre cei vecínice a implinitu aspr'a acea lege, au nu ne-a datu prin acést'a exemplu seau pilda, ca si noi, carii suntemu subtu legea evangeliului, acestui'a cu tóta credinti'a se ne supunemu si pentru aperarea lui si sangele se fimu gat'a a ni-lu versá? Totodata se ne aducemu aminte mai incolo, cà precumu Isusu, numai de optu díle fiendu, sangele seu celu santu si-l'a versatu in beseric'a Ierusalimului: intogm'a si adi se aduce pre sine pre altariile nóstre atotpoterniculu Ddieu, nu ca jerfa de sange, ci fóra de sange pentru peccatele a tóta lumea si pentru mantuirea viiloru si mortiloru, prin ce cu tóta marirea corespunde numelui seu „Isusu.“ Dar se ne aducemu aminte si de aceea, cà si noi in besericele nóstre dobendindu in tain'a s. botezu prin meritele lui I. Christosu curatírea de peccatulu stramosiescu, pentru acést'a i suntemu detori lui cu cea mai adunca multiamita; si mai departe acolo dobendindu deosebitu nume, se ne nesuimu spre aceea, ca nu numai se ne laudám si si desfatám in numele capetatu, ci se ne tienemu de strinsa detorintia a urmá si virtutile acelu santu, alu carui nume lu portám.

Seversíndu-se in beseric'a Ierusalimului ceremoniele taiarei inpregiuru, dupa 32 de díle in intielesulu legii mosaice eara-si aflám pre Isusu in beseric'a Ierusalimului, unde l'a dusu pre elu maic'a santa, ca se lu puna inaintea Domnului, ducundu in tipu de daru doi pui de porumbu. A cestui lucru aducereaminte o serbám noi adi, carea in càrtile bisericesci se chiama „Intempnarea Domnului n. I. Christosu,“ eara deobsce „diu'a cu lumina,“ si a carei serbatori inceputu este urmatoriulu: Paganii, atátu inainte de crestinatate câtu si pre tempulu crestinatatii, intre nenumeratii sei ddiei visati si netrebnici onoráu si pre Marte, pre carele lu tieneáu de ddieulu resboiului, si de la a carui nume si adi se numesce o planeta cerésca Marte, apoi de la acést'a a trei'a luna a anului „lun'a lui Marte ori Martiu.“ Pre mam'a acestui dieu nelucitu o chiamá Febru'a, de la a carei nume a dou'a luna din anu o numíáu, ca si noi asta-di, „Februariu.“ Precumu pre Marte lu tieneáu de dieu, intogm'a si pre mama-sa Febru'a o credeáu a fi dieitia, si ca se incapa in grati'a lui Marte si prin ajutoriulu lui se póta reportá si secerá invingeri, intru onórea Februei in totu anulu in lun'a lui Februariu tieneáu serbatóre cu facíe, seau adeca in tempu de nópte cu lumine si facíe aprinse incungiuráu cetatea, si mai se rogáu si cantáu, mai seversíáu felurite nebuníe. Mai tardíu multi dintre acesti pagani au trecutu la credinti'a crestinesca, aducundu cu sine si acést'a dátina paganésca intre crestini, nepotendu-se aceea cu un'a

*) Fiendu detorinti'a organeloru publicitatei a descoperí tóte relele, cari apésa soçietatea si cari mai totdeun'a se nasou din abusuri temple fóra scirea si voi'a maimariloru, din ast'a cauza publicarám — desí cu reserva — corespundinti'a incheiata, rogandu-ne de deslucire din partea competente.

cu două sterpi. Pentru aceea pap'a Romei Gelasiu I. către capetulu seclului V. a rânduie foarte întieptiesce, ca de acum înainte încă se ținea creștinii serbatórea îndatinată cu fâclie, înse nu mai multu într-o onórea Februei dieitiei pagane, ci a preacuratei Marie maicei lui Ddieu. (Baronius în notis ad martirolog., ad 2. Febr.) — S. evangelia de asta-di spune, că atunci s'a întemplat, de si betranulu Simeonu, îndemnătu de Ddieu, s'a înfașiatu în beseric'a Ierusalimului și luandu în brașele sale pre Isusu, — în carele a crediutu și pre carele l'a cunoscutu ca pre adevăratulu Mesia, — mainainte a vestitu de dînsulu, că va fi luminarea paganiilor și marirea poporului jidovescu, precumu și aceea, că multor'a va fi spre mantuire, (acelor'a adevca, cari voru crede într'insulu), căra altor'a (carii adevca nu voru crede în invetiaturele lui) le va fi spre osenda, fiindu judecați spre pierire, căci n'au cunoscutu, candu poteau a lu cunósce, pre unulu-nascutu Fiiulu lui Ddieu. Totu atunci a profetiutu și Mariei, că „*sabia ascultăta va petrunde anim'a sa*,” va-se-dica că pentru gonirile și pătîmele cumplite ale domnediescului seu fiu multe și sfasiatórie doreri va suferi în tóte dîlele viatiei sale. — Dupa tóte aceste profetiuri, cari cu tempu pana într'o iota s'au împlinitu, și dupa seversîrea cerimoniilor prescrise preacurat'a Vergura s'a întorsu cu fiulu seu celu santu în Nazaretulu Galileei, aici fiindu-i locuint'a cea de róndu, căci Vitleemulu a fostu numai locul născerii lui Isusu.

E de însemnatu mai încolo, că nu numai l'au dusu părintii pre pruncululu Isusu în beseric'a Ierusalimului, dar și elu însu-si, candu a fostu de 12 ani, a mersu la serbatorile pasciloru, însoțitu de părinti și rudeni. Seversîndu acolo rug'a îndatinată, cei din Nazaretu, de cari se ținea și Isusu, s'au întorsu înderetru; înse Isusu a remasu în beserică în mijloculu carturariloru și i invetiă pre ei invetiaturele cele drepte și mantuito-rie, și toti se miră de întieptiunea și respunsurile lui. — Elu vestescese și adi în besericile nóstre invetiatur'a lui cea adusa din ceriu prin ei chemati de dînsulu, despre cari asia dice: „*Celu ce ve asculta pre voi, pre mine me asculta scl.*”; dauna numai, că suntu multi, mai alesu între cei ce înaintea lumii voru se tréca de luminați, cari nu numai nu asculta și urmédia invetiaturile cuprinse în santele evanghelie, ci încă scormonescu prin încheiaturele credinței dupa placu.

Cumca Isusu și mai demulțori s'a suitu în Ierusalimu, atâtu în vederea altor'a, câtu și mai într'ascunsu, vedescu ss. evanghelie, desî singuratecele ocașuni le retacu. Totusi o ocașune foarte însemnată o amintescese s. Mateu, carea se referesc la a trei'a dî mainainte de pătîm'a sa, candu și pre invetiaceii sei i-a chiamatu cu sine, dîcundu: „*Ne vomu sui în Ierusalimu, și fiulu omenescu se va dá în manile peccatoriloru scl.*” Multime mare de poporu l'a petrecutu atunci pre dînsulu în Ierusalimu, înpartasîtu fiindu într'o primire strălucită, și între strigări de „*hosianna*” a ajunsu la beserică, unde a intratu, ca se marésca pre Tata-lu seu celu cerescu. Se lu urmămu și noi, i. a., cu sufletulu, se luămu aminte la portarea lui și cele ce s'au întemplat acolo, și se le întórcemu spre binele nostru! Într'o parte a besericei Ierusalimului erau vendiatori și schimbatori de bani; vendiatori, cari vindeau materialele și vitele de lipsa spre jerfa cu o larma de totulu necuviósa; schimbatori de bani, cari banii imperatului romanu, ce cerculau între dînsii, i schimbau cu bani jidovesci, singuru cu de acesti'a potendu-se plăti darea detorita besericeii.

Fiendca acést'a schimbare casiană multe însielatiuni, prin ce cas'a lui Ddieu se spurcă, Isusu invapaiatu de iubirea casei lui Ddieu, i a scosu afara din beserică, dîcundu: „*Cas'a lui Ddieu e casa de rogatiune, căra voi o ati facutu pescera telhariloru.*” — Intorcundu-ne și noi, i. a., luareaminte la acést'a faptă a lui Isusu și uitandu-ne înpregiuru prin besericile nóstre, vomu dá dorere! de multi, cari prin portarea loru cea destrămata, necuviósa și vatematória de pietate, spurca cas'a lui Ddieu; pentru aceea dreptu aru fi vrednici, ca și unii ca acesti'a se fia de acolo alungati, căci la beserică nu s'au înfașiatu pentru laud'a și marirea lui Ddieu, ci din interese peccatóse și scarnave, cari su încă mai dediositórie peccate, decâtu vendiariile și însielatiunile.

Deci de câte ori intrati în beserică, i. a., de atâtea ori se ve aduceți aminte, că trebuie — aseminea Mariei maicei lui Ddieu, carea și-a pusu pre fiulu seu unulu-nascutu înainte Domnului — se ve puneți și voi animele vóstre înainte Domnului, se lasati a intrá și a rodí în acelea invetiaturele relegei creștine cele sante și ddieesci, pentru binele celu tempuralu și celu vecnicu alu vostru. Amin.

Vasilii Popu, parochu gr. c. în Busiacu.

Literatura.

Istori'a biblica a testamentului vechiu și nou, de Gavriila Popu, profesoriu de s. scriptura în semin. metrop. Blasiu 1866, tipariulu și proprietatea seminariului archid. (aprobata de comisiunea scolastica archidieceșana.) — Spre mai mare usioratate a etatiei fragede, pentru carea e menita, carticic'a presinte e compusa cu întrebări și respunsuri, și dupa fiacare secțiune mai însemnată foarte cu scopu se adauge în puține cuvente invetiatur'a morala, ce se deduce din istorisirea premersa. Opsiorulu n'avemu se lu mai recomandămu, căci lu recomandă deajunsu trecerea în câteva săptămene a unei editiune de 1000 de exemplarie, încātu se aréta lipsa de o a două editiune, care raru norocu lu poftimu se li se întemple desu tuturoru produptelor literaturii romane. — Pretiulu nu i-lu scimu, căci nu e pusu nici pre învelitóre, ceea ce ar fi cu svatu a se pune totdeun'a.

Ochire prin lumea politica

(din 15—31 Ianuariu.)

Cronica interna. Cu câtu mai tare se apropia terminulu adunării senatului imper. străordinariu, cu atât'a mai virtosu se opintescu și partitele interesate de a lu-vedé seau a nu lu-vedé adunatu. — Dincolo de Lait'a diet'a pestana, precumu amintiserămu și în nru. tr., prin o adresa se respică încontr'a întroducerei legei de înarmarea generală în țierele asia-numite ale corónei santului Ștefanu. Cu ocașunea substernerii adresei amintite Maiestatea sa se dechiară ga'ta, a deferí dorintiei Magiariiloru de a avé unu ministeriu propriu, îndata-ce se voru delaturá nescari pedece. Deaceea proieptulu comisiunei de 15 privitoriu la afacerile comuni se și luă la desbateri întetite decâtu comisiunea de 67, deórace se vorbesce, că trecundu proieptulu cu norocire și prin sit'a acést'a, regimulu ar fi aplecatu a nu mai întârdiá cu denumirea ministriloru magiari, cari apoi aru avé se apere numitulu proieptu înainte casei pestane. Acést'a inpuse și comisiunei petru multiamirea natiunalitatiloru,

a si-inteti lucrările sale, cari se dice că se voru face cu privire si la proiectele respective romano-serbesci. Romanii inse voru lucră bine, deca in acést'a privintia deocamdata nu si-voru face ilusiuni prea mari. — Dincóce de Lait'a purcederea energica a partitei germane-februariste seau centraliste aduce in perplesitate ministeriulu de statu, carele in cele din urma inca dóra se va vedé silitu a dechiará senatulu imper. straordinario dintrodada de ordinariu, deca Germanii voru refusá statornicu pana in capetu de a intrá in celu straordinario. Intr'aceea regimulu se nevoesce pana una alta a si-erseeá inriurinti'a sa asupr'a alegeriloru diétali, ce decurgu in presinte.

Diét'a Croatiei se amenà pre tempu nedeterminatu.

Petitiunea celoru 1493 de Romani ardeleni càtra monarchulu n'a lipsitu a face sensatiune in regiunile supreme si a sterní atentiune in gradu mare. Audîmu, cà cu privire la petitulu alu doilea s'aru fí si inceputu a se face nesce pasi preliminari. Nu trebue se spunemu, càci de sine se intielege, cumca in adversarii causei romane ea a facutu impresiune fórte neplacuta, ceea ce demustra destulu de invederatu, càtu de necesariu erá acestu semnu poterosu de viatia alu Romaniloru transilvani. Dorimu numai, ca dinsulu se se inpoterésca si mai tare inca de ací inainte prin solidaritate perfecta si constantia barbatésca pre calea inceputa!

Cronica esterna. Revolutiunea candiana s'a mai domolitu, fia pentru tempulu de iérna, fia din cauza cà insurgentii s'au debilitatu, un'a din dóue. Altmintrea regimulu Greciei in cele din urma se fece fóra nici o reserva midilicitoriulu si aperiatoriulu Candianiloru pre la poterile europene.

Imperatulul Napoleonu III. prochiamà in 19 Ian. a. c. reformele mai liberali demultu promise si asteptate, ce voesce a le face in constitutiunea imperiului francescu. In intielesulu acestor'a corpulu legelativu pierde dreptulu de adresa, si in locu-i càpeta dreptulu de interpelatiuni; mai incolo fiacare ministru e detoriu a-si aperiá iraintea corpulu legelativu measurele ce le va fí luat, seau cu alte cuvente ministrii in viitoriu suntu respunsabili; in fine in legea de presa si in privinti'a dreptului de reuniri inca se facu nescari usiorári. Acestea le numesce Napoleonu „coronarea edificiului,” vase-dica inzestrarea imperiului consolidatu cu libertati constitutiunali; Francii inse la tóta intemplanca voru fí asteptatu libertati mai marisóre. — Altcumu Franci'a ear se mesteca intr'o bataia aventurósa cu regatulu Core'a in Asi'a.

Noulu ministeriu bavaresu se respicà petru apropiare càtra confederatiunea nordu-germana, mai alesu in privinti'a armatei, ceea ce ar insemná aliantia ofensiva si defensiva cu Prusi'a. Totu asemeni simptome se aréta si in cealalta Germania de sudu, incàtu Bismarck se pare cà lucra cu succesu intru a isolá pre Austri'a si mai tare decàtra Germani'a, decumu se credeá.

Varietati.

De primate alu Ungariei e denumitu episcopulu de Iaurinu, preasantí'a sa Ioanu Simor.

Din Mediasiu ni se scrie, cà acolo la bobotédia, cu ocasiunea botezului seau a amblarei cu crucea, cooperatorulu localu I. C. cu parochulu din S. se fia casiu-natu unu scandalu in uliti'a larga. Deca acést'a fama s'ar adeverí, atunci nu ne indoimu, cà maritul ordinariu

respectiv va tractá cu rigorea cuvenita pre atari preoti nedemni de acestu nume, cari aréta, cà seau nu au, seau nu si-cunoscú nicidecátu sublim'a chiamare.

Profesorulu de la academi'a teresiana, dr. Zhishman, cunoscutu si ca scrietoriu, se denumí de profesorulu alu dreptului canonicu orientalulu universitatea vienesa. Prelegerile si-le va incepe laudatulu profesorulu in semestrulu II., precumu se aude, asupr'a constitutiunei besericee orientale.

In „*Concordia*“ nru. 4. a. c. unu d. corespundinte din Naseudu se plange asupr'a „polemiei scarbóse,” ce o-a incinsu in „fóia Sionului“ d. M. P. cu d. O. B. despre mecanismulu deprin scóle, amenintiandu cu astuparea gureloru rele prin measure episcopesci. Redactiunea „Sionului r.” trece preste amenintiare naiva, marturisesce inse, cà ea inca nu bucurosu a datu locu prolongirei aceloru diatribe, si parerea sa despre meritulu lucrului asisiderea si-a respicatu-o. Ea apoi totodata e conscia, cà precátu s'a straduitu a fí aseminea justa faciã cu ambe partile, preatãta nici n'a intre-lasatu atinsele corespundintie polemisorie dupa potintia a le reduce la obieptu, forfecandu maicuséma chiaru din corespundintiele partei, ce se plange in „*Conc.*”, nesce espresiuni personali intr'adeveru scarbóse, precumu d. e. „arogantia nesuferita, insolinti'a cutarui etc. etc.” Nucumv'a „hinc illae lacrymae”?

La espusetiunea universalã din Paris, ce se va deschide in 1. Marte a. c., va fí represintata si renumit'a fabrica de aurarii, argintarie si scule de brontiu, a lui *Brix et Anders* din Vien'a (Mariahilferstrasse 18.), din carea se procurara si pana acumu numerose vase besericesci (potire, cruci, lusteruri, ciborie, candelabre scl.) pentru beserice romane din diverse parti. Tragemu atentiunea veneratelor cleruri romane denou asupr'a laudatei fabrice, atãtu pentru frumseti'a fasonului fabricatelor ei, càtu si pentru pretulu celu moderatu, cu carele dins'a le vende; d. e. gatesce potire frumóse de brontiu auritu cu discosu si stea dinpreuna numai pentru 15 fl. v. a. si de aici in susu. Credemu, cà pentru besericele nóstre cele mésere, in cari adese preotulu e silitu a pune unu poharelu de sticla in potirulu de arama, pentrucá astfelu se scape de inveninare, va fí binevenita scirea despre vase besericesci asia de eftine.

Necrologia. In 9 Ian. a. c. mori in etate de 85 de ani protop. gr. c. din Bistritia, *Ioanu Maieru*, Nestorulu protopopiloru din Ardél, carele a apucatu a cunosce inca in persóna pre istoricii nostri Sincai, Clainu si P. Maioru. — In Brasiovu repausã in 20 Ian. senatorulu brasiovénu si fostu deputatu diétalu *Constantinu Ioanu*, in etate abia de 43½ ani, testandu-si averea pre sé-m'a scóleloru gr. or. din Brasiovu. — In Naseudu in 15 Diec. a. tr. se mutà la cele eterne *Iuli'a Muresianu*, tener'a soçiã a domnului deputatu si asiesoru judecatorescu Ioachimu Muresianu, traindu abia 1½ anu in viatia conjugala preafelicita. Sit eis terra levis!

 Esemplarie — cu exceptiunea numerului 1. din 1866 — complete, si chiaru de la urdrea „Sionului r.” avemu mai multe dieci.

Post'a redactiunei. P. t. domniloru: A. M. in Petromani. S'a speditu, dupacumu dorisi. Salutare! — I. B. in Petridulu d. m. Amu primitu cu multiamita. — A. P. in Borodulu-mare. Tipotemu sierbí càtu de cu multe. — A. R. in Berchisiu. Not'a de suvenire mi-a casiu-natu multa placere. Inchinare fratiésca! — L. P. in Bai'a-mare. Pentru astadata a fostu prea tardú. — G. N. in Piscoltu. Cumu s'a facutu prenumerarea? pentru unu exemplariu pre unu anu intregu, seau pentru dóue pre diumetate de anu?